

DAMBRAUSKAS ANTANAS

Gimė 1911 02 10 Norkūnuose Rokiškio rajone,
mirė 1995 11 21 Druskininkuose, palaidotas Ratnyčios kapinėse

Vertėjas, memuaristas

Augo ūkininkų šeimoje, vyriausias iš keturių vaikų. Mokėsi Norkūnų pradžios mokykloje, 1923–1931 m. Rokiškio gimnazijoje. 1931–1932 m. studijavo Kauno kunigų seminarijoje, bet suabejojęs savo pašaukimu ir rašytojo J. Tumo-Vaižganto padoras, išstojo iš jos. 1932–1936 m. studijavo Kaune Vytauto Didžiojo universitete Humanitarinių mokslų fakultete klasikinę filologiją, filosofiją.

1937–1945 m. mokytojavo Kauno III gimnazijoje, dėstė lotynų kalbą Kauno tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje, dalyvavo mokytojų rezistencinėje veikloje. 1940–1941 m. nepakluso pigiai sovietų propagandai ir „naujam“ literatūros dėstymui, už tai 1945 m. suimtas, nuteistas, 10 m. kalėjo Čeliabinsko, Kemerovo, Omsko lageriuose. 1956 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Druskininkuose, sukūrė šeimą, 1957–1976 m. dirbo Druskininkų vaikų sanatorijoje „Saulutė“ auklėtoju ir vokiečių kalbos mokytoju.

Versti pradėjo jau 1945 m. Puikiai mokėdamas graikų ir lotynų kalbas, ėmėsi versti antikinę literatūrą, tapo žymiausiu jos vertėju Lietuvoje. Išvertė Vergilijaus „Eneidą“ (1967), „Bukolikas“, „Georgikas“ (1971), Ovidijaus „Metamorfozes“ (1979), Homero „Odisėją“ (1979), „Iliadą“ (1982), Plauto komedijas „Karys pagyrūnas“ (1970), „Vergas apgavikas“ (1970), taip pat Aristofano, Teokrito komedijas ir visą Sofoklio tragedijų ciklą (1974, 1984). Paskutinis stambus jo vertimas – Senasis Testamentas. Iš tarpinių kalbų parengė pranašų raštų ir deuterokanoninių knygų vertimus katalikų Liturginės komisijos aštuntąjį dešimtmetį išleistoms Mišių skaitinių knygoms. Režisieriaus J. Miltonio užsakymu Panevėžio teatrui išvertė „Edipą karalių“.

1990 m. tapo literatūrinės Antano Venclovos premijos laureatu už poezijos vertimus į lietuvių kalbą. 1994 m. suteiktas Druskininkų Garbės piliečio vardas.

Paskelbė atsiminimų knygos: „Narbutienė O. Antanas Kučingis“ (1993), „Miškinis A. Sulaužyti kryžiai“ (1989), „Profesorius Jurgis Lebedys“ (1983), „Rokiškio J. Tumo-Vaižganto mokyklai – 75“ (1993), „Rokiškio Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijai – 100“ (2018) ir kt. Yra knygų: „Antikinė literatūra“ (1978), „Antikinės komedijos“ (1989), „Antikinės tragedijos“ (1988), „Dumčius J. Graikų literatūros chrestomatija“ (1963), „Iš antikinio epo“ (1970), „Lemtis: iš antikinės poezijos“ (1977), „Romėnų literatūros chrestomatija“ (1992), „Suzdalskis J. P. Ant septynių kalvų“ (1969) vienas vertėjų.

1991 m. išleido atsiminimų knygą „Viskas praeina“, aprašęs susitikimus ir pokalbius Sibiro lageriuose su Petru Klimu, Antanu Miškiniu, A. Kučingiu, J. Gražuliu ir kt.

Bendradarbiavo spaudoje: „Dienovidis“, „Dirva“, „Katalikų pasaulis“, „Literatūra ir menas“, „Mūsų kalba“, „Naujasis dienovidis“, „Naujos knygos“, „Pergalė“, „Sietynas“, „Švyturys“ ir kt.

Knygos

Dambrauskas A. Viskas praeina: mokslo dienų, lagerio ir tremties metų atsiminimų nuotrupos / Antanas Dambrauskas. – Vilnius: Vaga, 1991. – 273, [3] p.

Vertimai

Aristofanas. Plutas: komedija / Aristofanas; [vertė A. Dambrauskas]. – Vilnius: Vaga, 1965. – 111 p.

Doyle A. C. Paslaptinga šalis: fantastinis romanas / A. Konan-Doilis; [vertė A. Dambrauskas]. – Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1957. – 425, [2] p.: iliustr. – Orig. antr.: Lost world.

Doyle A. C. Rinkiniai raštai / Artūras Konanas Doilis. T. 6 / [iš anglų kalbos vertė Antanas Dambrauskas, Aleksandra Gobienė]. – Vilnius: Mintis, 1993-2000. – 10 t.

Homeras. Iliada; Odisėja: [herojinių epų ištraukos] / Homeras; [parengė Agnė Iešmantaitė; vertė Antanas Dambrauskas]. – Vilnius: Žaltvykslė, [2004]. – 98, [1] p.

Homeras. Iliada / Homeras; [vertė J. Ralys, S. Čiurlionienė-Kymantaitė, P. Žadeikis, J. Talmantas, A. Dambrauskas]; [redagavo A. Dambrauskas]; [medžio raižiniai M. Pikovo]. – Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1962. – 562, [1] p.: iliustr.

Homeras. Odisėja / Homeras; iš graikų kalbos vertė Antanas Dambrauskas; [ilustracijos Pavelo Šilingovskio]. – Vilnius: Vaga, 1979. – 476, [4] p.: iliustr.

Ovidius Naso P. Metamorfozės / Ovidijus; iš lotynų kalbos vertė Antanas Dambrauskas; iliustracijos Pablo Picaso. – Vilnius: Vaga, 1979. – 494 p.: iliustr.

Plautus T. M. Komedijos / Plautas; [vertė: Aleksys Churginas, Antanas Dambrauskas, Jonas Dumčius]. – Vilnius: Vaga, 1970. – 414, [2] p.

Sofoklis. Antigonė: [tragedija] / Sofoklis; [parengė Agnė Iešmantaitė]; vertė Antanas Dambrauskas. – Vilnius: Žaltvykslė, [2004]. – 79, [1] p.

Sofoklis. Edipas karalius: [tragedija] / Sofoklis; [parengė Agnė Iešmantaitė; vertė ir paaiškinimus parengė Antanas Dambrauskas]. – Vilnius: Žaltvykslė, [2005]. – 93, [1] p.

Sofoklis. Tragedijos / Sofoklis; iš graikų kalbos vertė Antanas Dambrauskas. – Vilnius: Vaga, 1974. – 317, [2] p.: iliustr.

Terentius Afer P. Broliai: [komedija] / Terencijus; iš lot. k. vertė Antanas Dambrauskas. – Vilnius: Vaga, 1981. – 94 p.

Vergilius Maro P. Bukolikos. Georgikos / Vergilijus; vertė Antanas Dambrauskas. – Vilnius: Vaga, 1971. – 179, [4] p.

Vergilius Maro P. Eneida / Vergilijus; vertė Antanas Dambrauskas. – Vilnius: Vaga, 1967. – 369, [1] p.

Бабаевский С. П. Aukso žvaigždės kavalierius: [romanas] / S. P. Babajevskis; vertė A. Dambrauskas. – Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1949. – 2 kn. – Orig. antr.: Кавалер золотой звезды.

Ильенков В. П. Didysis kelias: romanas / V. Iljenkovas; vertė A. Dambrauskas. – Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1952. – 415, [1] p. – Orig. antr.: Большая Дорога.

Некрасов, В. П. Stalingrado apkasuose: [apysaka] / V. Nekrasovas; vertė A. Dambrauskas. – Kaune: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1948. – 318, [2] p. – Orig. antr.: В окнах Сталинграда.

Пчелко А. С. Aritmetikos dėstymo metodika pradinėse mokyklose: vadovėlis mokytojams / A. Pčiolko; [vertėjas A. Dambrauskas]. – 2-asis leid. – Kaunas: Valstybinė pedagoginės literatūros leidykla, 1955. – 371, [1] p.: iliustr.

Тендряков В. Ф. Ne to lizdo paukštis / V. Tendriakovas; [vertė A. Dambrauskas]. – Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1956. – 174, [2] p. – Orig. antr.: Не ко двору; Падение Ивана Чупрова.

Чернышевский Н. Г. Kas daryti? / N. Černiševskis; vertė A. Dambrauskas. – [Vilnius]: Valstybinė grožinės literatūros leidykla, 1949. – 444, [3] p. – Orig. antr.: Что делать

Redaktorius

Komenský J. A. Rinktiniai pedagoginiai raštai / Janas Amosas Komenskis; [vertė J. Adomaitis, B. Kazlauskas, L. Valkūnas; red. A. Dambrauskas]. – Kaunas: Šviesa, 1975. – 719 p.

Šaltiniai

Alekna V. Akimirkos. - Vilnius, 2006. - P. 89-102.

Blaževičius P. Kai kurie Rokiškio krašto kultūros istorijos bruožai (iki 1940 m.). – Rokiškis, 1993. – P. 35.

Černiauskienė J. Nutolusių dienų šviesoje. - Vilnius, 2004. - P. 41-45.

Dlungauskaitė N. Kasparas K. Širdies ir gero žodžio negailėję. – Kaunas, 2010. – P. 192.

Druskiniškai. Pirmieji nepriklausomybės metai. – Vilnius, 1997. – P. 14.

Klasikinės filologijos riteris Leonas Valkūnas. - Vilnius, 2016. - P. 85-89.

Kondratas B. Kūrėjų pėdsakais. - Vilnius, 2004-. - Kn. 10, p. 163-174.

Lašas A. Norkūnų kaimo nueitas kelias. – Vilnius, 2014. – P. 28–33.

Lietuva. – Vilnius, 2008 -2015 . – T. 2(2010), p. 433.

Lietuviškoji tarybinė enciklopedija. – Vilnius, 1976-1985. – Papildymai. A-Ž. (1985), p. 132.

Lietuvių literatūros enciklopedija. – Vilnius, 2001. – P. 105.

Literatūra. – Vilnius, 1970. – T. 13, sqs. 3, p. 93-101.

Literatūros panorama. - [19]79, p. 211-214.

Paulavičienė R. XX amžiaus Lietuvos mokytojai. – Vilnius, 1996. – P. 132-133.

Sibiro Alma Mater. - Šiauliai, 2005-. - [T. 4], p. 343-344.

Vanagas V. Lietuvių rašytojų sąvadas. – Vilnius, 1996. – P. 294.

Visuotinė lietuvių enciklopedija. – Vilnius, 2001-2015. – T. 4(2003), p. 439.

Apžvalga. – 1996, vas. 2/8 (Nr. 5), p. 7.

Atgimimas. – 1990, spal. 17/24, p. 14.

Banga. – 1991, liep. 6.

Dialogas. – 1996, kovo 8, p. 5.

Die Raute. - Jg. 63, Nr. 2 (2011), p. 12.

Diena. – 1995, lapkr. 23, p. 3; 1996, vas. 10, p. 7.

Dienovidis. – 1991, vas. 8/15, p. 4; 1995, gruod. 1, p. 7; gruod. 8, p. 12.

Dirva. – 1991, saus. 31, p. 5-7.

Draugas. Mokslas, menas, literatūra. - 2011, geg. 7-14; geg. 28 - birž. 11.

Druskininkų kronika. – 2001, vas. 15/22 (Nr. 7), p. 1.

Druskininkų naujienos. - 2011, vas. 4-10 (Nr. 5), p. 1, 5; vas. 18-24 (Nr. 7), p. 2, 5.

Druskininkų savaitė. – 1989, lapkr. 24, gruod. 1.

Druskonis. – 1991, liep. 5, p. 4; 1994, vas. 16, p. 5; 1995, lapkr. 27/gruod. 3 (Nr. 48), p. 1; gruod. 27/saus. 7 (Nr. 52), p. 4; 1998, bal. 6/12 (Nr. 14), p. 4; 2001, vas. 23/kovo 1 (Nr. 8), p. 12; 2005, gruod. 2-8 (Nr. 48), p. 4; 2011, vas. 18-24 (Nr. 7), p. 2; 2019, rugs. 13/19 (Nr. 36), p. 6.

Gimtasis Rokiškis . – 2010, birž. 12, p. 10.

Gimtinė. – 1996, vasario 1/29, p. 2; 1997, saus. 1/31, p. 8; 2001, birž. 1/30, p. 8.

Kalba Vilnius. – 1994, vas. 5/11 (Nr. 5), p. 3

Kauno diena. – 1997, gruod. 5, p. 24.

Knygnešys. – 1991, Nr. 1, p. 3.

Knygų aidai. – 2008, Nr. 6, p. 35-48.

Kultūros barai. – 1968, Nr. 10, p. 57-58.

Lietuvos aidas. – 1994, vas. 10, p. 23; 1995, lapkr. 23, p. 3.

Lietuvos sveikata. – 1995, gruod. 14/20 (Nr. 28), p. 12.

Literatūra ir menas. – 1980 kovo 15; 1988, rugs. 10, p. 2; 1990, birž. 9, p. 2; 1992, saus. 18, p. 6; 1995, gruod. 2, p. 15; 1998, bal. 25, p. 14.

Metai. – 1992, Nr. 3, p. 144-146; 1996, Nr. 1, p. 151–153; 2008, Nr. 11, p. 119-124.

Naujasis židinys. – 1993, Nr. 11, p. 17-27.

Naujoji Romuva. – 1996, Nr. 1-2, p. 18-19.

Naujos knygos. – 1974, Nr. 4, p. 16-17; 1979, Nr. 12, p. 30-32; 1982, Nr. 1, p. 28-31.

Prie Nemunėlio. – 2011, Nr. 1 (26), p. 3–10.

Respublika. – 1991, bal. 12, p. 8; 1995, lapkr. 23, p. 2.

Santaka. – 1995, gruod. 23, p. 5.

7 meno dienos. – 1995, lapkričio 24, p. 3.

Šiaurės Atėnai. – 1995, gruod. 5, p. 2.

Švyturys. – 1989, Nr. 5, p. 26-27.

Tarp knygų. - 2010, Nr. 12, p. 33-39.

Tautotyros metraštis. - T. 4 (2013), p. 260-273.

Tėviškės žiburiai. – 1995, lapkr. 14, p. 5, 7.

Tiesa. – 1989, rugpj. 26, p. 3.

Tremtinys. – 1996, saus. (Nr. 40), p. 8.

Vakarinės naujienos. – 1990, geg. 11, p. 6.

Varpai. - [Nr.] 19 (2005), p. 207-216.

Veidas. – 1996, Nr. 49 (gruod.), p. 9.

Vienybė. - 2005, vas. 26, p. 3.

Zarasų kraštas. – 1996, saus. 23.